

Ewaryst Kowalczyk

**Odpowiedzialność kierownika i głównego
księgowego
jednostki sektora finansów publicznych
w zakresie rachunkowości i gospodarki
finansowej**

ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa
Gdańsk 2026

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Wstęp	9
Rozdział I. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.....	11
1. Wprowadzenie	11
2. Zakres podmiotowy odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	12
3. Delikty dyscypliny finansów publicznych dotyczące inwentaryzacji	21
4. Delikty dyscypliny finansów publicznych dotyczące sprawozdawczości	31
5. Delikty dyscypliny finansów publicznych dotyczące gospodarowania środkami publicznymi	41
5.1. Delikty dotyczące należności.....	42
5.1.1. Delikty dotyczące ustalania należności	42
5.1.2. Delikty dotyczące dochodzenia i pobierania należności	46
5.1.3. Delikty dotyczące udzielania ulg w spłacie należności	49
5.1.4. Delikty dotyczące dopuszczenia do przedawnienia należności	52
5.2. Delikty dotyczące niedokonywania wpłat do budżetu	54
5.3. Delikt przeznaczenia dochodów na własne wydatki	56
5.4. Delikty dotyczące gospodarowania dotacjami.....	57
5.5. Nieprawidłowości przy dokonywaniu zmian w planach finansowych	59
5.6. Nieprawidłowości przy dokonywaniu wydatków	60
5.7. Delikt dotyczący rezerwy budżetowej	64
5.8. Delikty dotyczące gospodarowania środkami unijnymi lub zagranicznymi.....	65
5.9. Delikty dotyczące opłacania składek i wpłat	71
5.10. Delikty dotyczące zaciągania zobowiązań	73
5.11. Delikty dotyczące niewykonywania zobowiązań.....	79
5.12. Delikty dotyczące zamówień publicznych	80
5.13. Delikty dotyczące koncesji na roboty budowlane lub usługi.....	87

6. Delikty dyscypliny finansów publicznych dotyczące audytu wewnętrznego, kontroli finansowej oraz kontroli zarządczej	89
6.1. Delikty dotyczące zaniechania prowadzenia audytu wewnętrznego	89
6.2. Odpowiedzialność za zaniechanie kontroli finansowej	91
7. Odpowiedzialność kierownika jednostki za zaniechania z tytułu kontroli zarządczej.	92
7.1. Zakres odpowiedzialności z tytułu kontroli zarządczej	92
8. Zasady odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych...	99
8.1. Wina	99
8.2. Wyłączenie bezprawności czynu	103
8.3. Wyłączenie dochodzenia odpowiedzialności	104
8.4. Kary	106
9. Postępowanie w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych...	107
Rozdział II. Odpowiedzialność z tytułu przepisów o rachunkowości	111
1. Wprowadzenie	111
2. Odpowiedzialność za prowadzenie ksiąg rachunkowych	114
2.1. Dopuszczenie do nieprowadzenia ksiąg rachunkowych	117
2.2. Dopuszczenie do prowadzenia ksiąg rachunkowych wbrew przepisom ustawy	119
2.3. Dopuszczenie do podawania w księgach rachunkowych nierzetelnych danych	120
3. Odpowiedzialność za sporządzanie sprawozdań finansowych	121
3.1. Dopuszczenie do niesporządzenia sprawozdania finansowego	127
3.2. Dopuszczenie do sporządzenia sprawozdania finansowego niezgodnie z przepisami ustawy	129
3.3. Dopuszczenie do zawarcia w sprawozdaniu nierzetelnych danych	130
4. Odpowiedzialność prawna kierownika jednostki i głównego księgowego według przepisów o rachunkowości	130
5. Zasady odpowiedzialności	136
6. Postępowanie karne	138
Rozdział III. Odpowiedzialność karnoskarbowa	139
1. Wprowadzenie	139
2. Przestępstwa i wykroczenia skarbowe związane z księgami podatkowymi...	141
2.1. Nieprowadzenie lub nieprzechowywanie księgi	141
2.2. Nierzetelne lub wadliwe prowadzenie księgi	151
3. Wykroczenie niewyznaczenia osoby odpowiedzialnej za obliczenie, pobranie lub wpłacanie podatku	155
4. Przestępstwo niepobrania lub niewpłacenia podatku	158
5. Przestępstwa i wykroczenia dotyczące nienależnej wpłaty lub pobrania dotacji lub subwencji. Wyłudzenia budżetowe	162

6. Wykroczenie dopuszczenia do czynu zabronionego	171
6.1. Kontrola w jednostkach sektora finansów publicznych	172
7. Zasady odpowiedzialności karnoskarbowej	174
7.1. Wyłączenie odpowiedzialności karnej	174
7.1.1. Okoliczności wyłączające bezprawność	175
7.1.2. Okoliczności wyłączające „bycie winnym”	176
7.2. Zasady postępowania karnoskarbowego	182
Rozdział IV. Odpowiedzialność pracownicza	185
1. Wprowadzenie	185
2. Główny księgowy jako pracownik jednostki sektora finansów publicznych ...	185
3. Odpowiedzialność pracownicza głównego księgowego	188
3.1. Odpowiedzialność porządkowa	189
3.2. Odpowiedzialność materialna	190
3.3. Odpowiedzialność materialna z tytułu nałożenia kar pieniężnych na przykładzie regulacji dotyczących Krajowego Systemu e-Faktur	197
3.4. Odpowiedzialność za mienie powierzone głównemu księgowemu	199
Bibliografia	201
Załącznik 1. Umowa o pracę z Głównym Księgowym	205
Załącznik 2. Powierzenie Głównemu Księgowemu obowiązków z zakresu gospodarki finansowej	208
Załącznik 3. Umowa o powierzenie mienia	212
Załącznik 4. Procedura wewnętrzna – zarządzenie	214
Załącznik 5. Procedura wewnętrzna (procedura kontroli procesów finansowych) – część zasadnicza	215
Załącznik 6. Procedura wewnętrzna (procedura kontroli zarządczej) część zasadnicza – kontrola należności i zobowiązań (wyciąg)	220
Załącznik 7. Regulamin wewnętrznej kontroli finansowej	222
Załącznik 8. Zarządzenie w sprawie kontroli zarządczej	232
Załącznik 9. Polityka zarządzania ryzykiem	235